

Lisätiedot:

varhaiskasvatuspäällikkö Annika Hiitola, puh. 050 341 6269
vs. opetuspäällikkö Berndt Schauman, puh. 040 651 7806
vt. kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Roger Renman, puh. 050 411 6382
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kauniaisten kaupungin kaksikielisyysohjelman päivitettyä versiota ([oheismateriaalina](#)) käsiteltiin kaupunginhallituksen kokouksessa 21.11.2022 (§ 176). Käsittely on luettavissa osoitteessa <https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022297-7>.

Ohjelma päätettiin palauttaa valmisteluun, jotta siihen lisätään tavoitteita ja toimenpiteitä, ja pyydetään valiokunnilta lausunnot.

Sivistystoimen kolmen valiokunnan lausunnot on koottu tähän samaan tekstiin. Lausunto käsitellään ruotsinkielisessä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnassa 18.1.2023, suomenkielisessä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnassa 25.1.2023 ja hyvinvointivaliokunnassa 1.2.2023.

Sivistystoimen valiokuntien lausunto

Kauniaisten kaupungin kaksikielisyysohjelma on toimiva kokonaisuus, jossa tuodaan hyvin ja tiivistä esille ne kaupungin tehtävät, joilla edistetään kaksikielisiä palveluja, niin kasvatuksen, koulutuksen kuin kulttuurin osalta.

Ensimmäinen huomio kaksikielisyysohjelmasta koskee sivistystoimen toimielimistä käytettäviä termejä: toimielimet tulisi korjata ajan tasalle opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnista opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunniksi (s. 5 ja 7).

Kauniaisten kaupungin talousarviossa 2023 on asetettu toimenpiteeksi ”toimiva oppimispolku uussuomalaisille, myös ruotsiksi”. Maininta valmistavan opetuksen rakenteista ja käytänteistä olisikin syytä lisätä kaksikielisyysohjelmaan. Ehdotetaan esimerkiksi seuraavaa kursivoitua lisäystä lukuun 2.1 (s. 3):

*”Perusopetus- ja lukiolaissa säädetään, että koulun/oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan antaa muulla kuin edellä mainitulla oppilaan omalla kielellä, jos se ei vaaranna oppilaan mahdollisuuksia seurata opetusta.”
Kunta voi myös järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta, jonka tavoitteena on edistää oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa. Valmistava opetus on suunnattu esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun.”*

Luvussa 3.1. käsitellään henkilöstön kielenkäyttölisiä (kielilisiä). Sivistystoimesta esitetään toive, että henkilöstön kielenkäyttölisiä palautettaisiin laajempaan käyttöön, jotta ne työntekijät, jotka todellisuudessa käyttävät kumpaakin kotimaista kieltä työssään tuntevat työnantajan arvostuksen. Kauniaisten

kaupunkistrategian tavoitteinahan on ”veto- ja pitovoimainen työpaikka” ja ”pääkaupunkiseudun osaavin henkilökunta”. Henkilöstön saatavuus etenkin varhaiskasvatuksessa on vaikea, jolloin tällainen lisä, tai sen puuttuminen, näkyy suoraan työnantajan houkuttelevuudessa.

On hienoa, että kaksikielisyysohjelmassa luvussa 3.1 on otettu huomioon henkilöstöhallinnon ja kansalaisopiston panostus henkilökunnan suomen ja ruotsin kielten kursseihin. Kurseille on selkeä tarve, kun lähes 30 % kaksikielisyttä koskevaan henkilöstökyselyyn (2021) vastanneista koki tarvitsevansa kielikoulutusta. Varhaiskasvatuksesta nousee myös esiin toive suomen kielen kursseista, jotka olisivat erityisesti suunnattu työntekijöille, joilla on muu kieli- ja kulttuuritausta (kuin suomi tai ruotsi). Tukea tarvittaisiin esimerkiksi suomen kielen kirjalliseen tuottamiseen.

Kaksikielisyysohjelma toimii hyvänä pohjana tulevana vuosina antaen perustan ja suunnan kaksikielisyuden edistämiseen Kauniaisissa. Sivistystoimen tulosalueiden yksilöityjä tavoitteita ja toimenpiteitä kuvataan tarkemmin sivistystoimen omassa kaksikielisyysohjelmassa, jonka päivittäminen alkaa kaupungin kaksikielisyysohjelman valmistuttua. **Oheismateriaalina** on [Sivistystoimen kaksikielisyysohjelma vuosille 2015–2017](#).

Sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta antaa edellä olevan lausunnon Kauniaisten kaupungin kaksikielisyysohjelmasta.

.....

Puheenjohtaja Satu Mollgren esitti, että valiokunta antaa asiassa seuraavan lausunnon:

Ensimmäinen huomio kaksikielisyysohjelmasta koskee sivistystoimen toimielimistä käytettäviä termejä: toimielimet tulisi korjata ajan tasalle opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnista opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunniksi (s. 5 ja 7).

Kauniaisten kaupungin talousarviossa 2023 on asetettu toimenpiteeksi "toimiva oppimispolku uussuomalaisille, myös ruotsiksi". Maininta valmistavan opetuksen rakenteista ja käytänteistä olisikin syytä lisätä kaksikielisyysohjelmaan. Ehdotetaan esimerkiksi seuraavaa kursivoitua lisäystä lukuun 2.1 (s. 3):

"Perusopetus- ja lukiolaissa säädetään, että koulun/oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan antaa muulla kuin edellä mainitulla oppilaan omalla kielellä, jos se ei vaaranna oppilaan mahdollisuuksia seurata opetusta." Kunta voi myös järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta, jonka tavoitteena on edistää oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa. Valmistava opetus on suunnattu esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun."

Luvussa 2.2 käsitellään kansallista kielibarometriä. Tässä yhteydessä tulee huomioida, että vaikka suomi on enemmistökieli, myös suomenkielisten kokemus kieliryhmien välisistä suhteista on oleellinen asia. Toisaalta on yhtä merkityksellistä, että palveluita saadaan myös suomeksi kuin ruotsiksi. Kielibarometrin lähtökohta, että enemmistö yleensä saa palveluja äidinkielellään,

voi olla osin puutteellinen, kun työntekijärakenne vaihtuu yhä enemmän muunkieliseksi. Luvussa tulisi tarkemmin käsitellä myös miten Kauniainen voi kannustaa ja tukea kuntalaisten kielikohtaamisia. Esimerkiksi varhaiskasvatus, perusopetus, lukiot ja muut kaupungin palvelut antavat mahtavan mahdollisuuden kielikohtaamisiin. Näitä mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty tarpeeksi.

Luvussa 3.1. käsitellään henkilöstön kielenkäyttölisiä (kielilisiä). Mikäli henkilöstön kielenkäyttölisiä palautettaisiin laajempaan käyttöön, tulisi huomioida myös ne työntekijät, jotka käyttävät toistuvasti muitakin kieliä asiakkaiden kanssa, jotta ne työntekijät, jotka todellisuudessa käyttävät eri kieliä työssään, tuntevat työnantajan arvostuksen. Kauniaisten kaupunkistrategian tavoitteinahan on "veto- ja pitovoimainen työpaikka" ja "pääkaupunkiseudun osaavin henkilökunta". Henkilöstön saatavuus etenkin varhaiskasvatuksessa on vaikea, jolloin tällainen lisä, tai sen puuttuminen, näkyy suoraan työnantajan houkuttelevuudessa.

On hienoa, että kaksikielisyysohjelmassa luvussa 3.1 on otettu huomioon henkilöstöhallinnon ja kansalaisopiston panostus henkilökunnan suomen ja ruotsin kielten kursseihin. Kurseille on selkeä tarve, kun lähes 30 % kaksikielisyttä koskevaan henkilöstökyselyyn (2021) vastanneista koki tarvitsevansa kielikoulutusta. Varhaiskasvatuksesta nousee myös esiin toive suomen kielen kursseista, jotka olisivat erityisesti suunnattu työntekijöille, joilla on muu kieli- ja kulttuuritausta (kuin suomi tai ruotsi). Tukea tarvittaisiin esimerkiksi suomen kielen kirjalliseen tuottamiseen.

Kaksikielisyysohjelma toimii pohjana tulevana vuosina antaen perustan ja suunnan kaksikielisyyden edistämiseen Kauniaisissa. Sivistystoimen tulosalueiden yksilöityjä tavoitteita ja toimenpiteitä kuvataan tarkemmin sivistystoimen omassa kaksikielisyysohjelmassa, jonka päivittäminen alkaa kaupungin kaksikielisyysohjelman valmistuttua. **Oheismateriaalina** on [Sivistystoimen kaksikielisyysohjelma vuosille 2015-2017](#).

Muunkielisen väestön osuus kasvaa jatkuvasti myös Kauniaisissa. Kaupungin olisi syytä arvioida palvelujen kehittämistä ja ohjeistusta myös näiltä osin. Kaupunginhallituksessa 15.2.2021 käsitellyn kyselyn Kauniaisten vieraskielisille palveluiden ja tiedon tarpeesta 2020 tulokset voisivat antaa hyvän lähtökohtan.

Eesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta antaa seuraavan lausunnon Kauniaisten kaupungin kaksikielisyysohjelmasta:

Ensimmäinen huomio kaksikielisyysohjelmasta koskee sivistystoimen toimielimistä käytettäviä termejä: toimielimet tulisi korjata ajan tasalle opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnista opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunniksi (s. 5 ja 7).

Kauniaisten kaupungin talousarviossa 2023 on asetettu toimenpiteeksi "toimiva oppimispolku uussuomalaisille, myös ruotsiksi". Maininta valmistavan opetuksen rakenteista ja käytänteistä olisikin syytä lisätä kaksikielisyysohjelmaan. Ehdotetaan esimerkiksi seuraavaa kursivoitua lisäystä lukuun 2.1 (s. 3):

"Perusopetus- ja lukiolaissa säädetään, että koulun/oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli.

Lisäksi osa opetuksesta voidaan antaa muulla kuin edellä mainitulla oppilaan omalla kielellä, jos se ei vaaranna oppilaan mahdollisuuksia seurata opetusta." Kunta voi myös järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta, jonka tavoitteena on edistää oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa. Valmistava opetus on suunnattu esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun."

Luvussa 2.2 käsitellään kansallista kielibarometriä. Tässä yhteydessä tulee huomioida, että vaikka suomi on enemmistökieli, myös suomenkielisten kokemus kieliryhmien välisistä suhteista on oleellinen asia. Toisaalta on yhtä merkityksellistä, että palveluita saadaan myös suomeksi kuin ruotsiksi. Kielibarometrin lähtökohta, että enemmistö yleensä saa palveluja äidinkielellään, voi olla osin puutteellinen, kun työntekijärakenne vaihtuu yhä enemmän muunkieliseksi. Luvussa tulisi tarkemmin käsitellä myös miten Kauniainen voi kannustaa ja tukea kuntalaisten kielikohtaamisia. Esimerkiksi varhaiskasvatus, perusopetus, lukiot ja muut kaupungin palvelut antavat mahtavan mahdollisuuden kielikohtaamisiin. Näitä mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty tarpeeksi.

Luvussa 3.1. käsitellään henkilöstön kielenkäyttölisiä (kielilisiä). Mikäli henkilöstön kielenkäyttölisiä palautettaisiin laajempaan käyttöön, tulisi huomioida myös ne työntekijät, jotka käyttävät toistuvasti muitakin kieliä asiakkaiden kanssa, jotta ne työntekijät, jotka todellisuudessa käyttävät eri kieliä työssään, tuntevat työnantajan arvostuksen. Kauniaisten kaupunkistrategian tavoitteinahan on "veto- ja pitovoimainen työpaikka" ja "pääkaupunkiseudun osaavin henkilökunta". Henkilöstön saatavuus etenkin varhaiskasvatuksessa on vaikea, jolloin tällainen lisä, tai sen puuttuminen, näkyy suoraan työnantajan houkuttelevuudessa.

On hienoa, että kaksikielisyysohjelmassa luvussa 3.1 on otettu huomioon henkilöstöhallinnon ja kansalaisopiston panostus henkilökunnan suomen ja ruotsin kielten kursseihin. Kurseille on selkeä tarve, kun lähes 30 % kaksikielisyttä koskevaan henkilöstökyselyyn (2021) vastanneista koki tarvitsevansa kielikoulutusta. Varhaiskasvatuksesta nousee myös esiin toive suomen kielen kursseista, jotka olisivat erityisesti suunnattu työntekijöille, joilla on muu kieli- ja kulttuuritausta (kuin suomi tai ruotsi). Tukea tarvittaisiin esimerkiksi suomen kielen kirjalliseen tuottamiseen.

Kaksikielisyysohjelma toimii pohjana tulevina vuosina antaen perustan ja suunnan kaksikielisyyden edistämiseen Kauniaisissa. Sivistystoimen tulosalueiden yksilöityjä tavoitteita ja toimenpiteitä kuvataan tarkemmin sivistystoimen omassa kaksikielisyysohjelmassa, jonka päivittäminen alkaa kaupungin kaksikielisyysohjelman valmistuttua. **Oheismateriaalina** on [Sivistystoimen kaksikielisyysohjelma vuosille 2015-2017](#).

Muunkielisen väestön osuus kasvaa jatkuvasti myös Kauniaisissa. Kaupungin olisi syytä arvioida palvelujen kehittämistä ja ohjeistusta myös näiltä osin. Kaupunginhallituksessa 15.2.2021 käsitellyn kyselyn Kauniaisten vieraskielisille palveluiden ja tiedon tarpeesta 2020 tulokset voisivat antaa hyvän lähtökohtan.

Liitteet:

Kauniaisten kaksikielisyysohjelma (KH 21.11.2022)
Sivistystoimen kaksikielisyysohjelma 2015–2017